

Τῆς καμήλου ἐπαναχθείσης, περιεκαλύφθησαν αὐτῆς οἱ ὀφθαλμοί· ἐγουνπέτησε, καὶ ἐδέησε τῶν κοινῶν ἀγώνων ὁκτὼ ἀνδρῶν ὅπως τεθῇ ὁ λέων ἐπὶ τοῦ ἐπιστάγματος καὶ προσδεθῇ ἐκεῖ.

Εἰσκομισθὲν εἰς τὸν περίβολον τοῦ ἐπαυλισμοῦ, τὸ ὑπερήφανον ζῶον κατέθη προὐ τῆς συζύγου μου, ὑπὲρ τῆς ὁποίας οἱ ὄνυχες, οὗς συνάψαντες εἰς περιδέραιον φέρουσιν ὡς περίαμμα, ἦσαν προωρισμένοι.

(Ἐπειτα τὸ τέλος)

ΡΩΜΑΙΑΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙ ΛΙΓΟΥΣΤΟΓ

(Συνέχεια, ὅρα φυλλ. Η΄.)

XIV. — Πολυτελεῖς λίθοι.

Ὁ τῆς ἡρωίδος ἡμῶν κόσμος ἐγγίζει εἰς τὸ τέλος, διότι μικρόν τι μέρος αὐτοῦ ἔτι ἐξετάσαντες, παυσόμεθα.

Τὸ πάθος τῶν πολυτίμων λίθων ἦτο τοσοῦτῳ ὑπερβυλικὸν παρὰ ταῖς Ῥωμαίαις, ὥστε οὐ μόνον ἀνὰ πᾶσαν σιγμὴν τῆς ἡμέρας ἡγάπων νὰ κοσμῶνται δι' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πρωΐαν. Ὁ Ὀβίδιος, τόσῳ ἐπιεικῆς εἰς ἄλλα, μὴ δυνάμενος νὰ μὴ μεμφθῇ αὐτάς· «Ἐπιθυμεῖτε, λέγει, ὅπως αἱ ἐν στήθεσιν ὑμῶν ὥσι χρυσοῦφαντοι, ἢ χεῖρ πυριλαμπέσι λίθοις κεκοσμημένη, μαργαρίταις δ' Ἀνατολικοῖς ὁ τράχηλος, τῶν βαρυτέρων φυλαττομένων διὰ τὰ ὦτα».

Τέλος πάντων ἔφθانون ἤρ' γε μέχρι τοσαύτης ἀλλοκότητος πολυτελείας, ὥστε νὰ φέρωσι δακτυλίους καὶ εἰς τοὺς μεγάλους τῶν ποδῶν δακτύλους; Τὸ ἐξῆς τοῦ Μαρτιάλη χωρίον ὑποδηλοῖ τοῦτο. «Ὁ κρίκος αὗτος ἄριστα ἴσως ἡρμοζεν εἰς τοὺς πόδας, διὰ τοὺς δακτύλους σου ὅμως εἶναι βαρύτατος».

Ἄλλως δὲ, τοῦ νεωτερισμοῦ τούτου ἐγένετο ἀπόπειρα πρό τινων ἐτῶν ἐν

ταῖς αἰθούσαις τῶν Παρισίων, καὶ μάλιστα οὐχὶ ἐντελῶς ἀνευ ἀποτελεσμάτων.

Πᾶσα δὲ ὑπόθεσις περὶ τῶν ἐνωτίων ἄτινα ἐφαντάσθησαν αὐταὶ καθίσταται ὅπως δῆποτε πιθανή, καθ' ὅσον «ἀνῆρτων ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὥτος τρεῖς μέχρι τεσσάρων χονδρούς μαργαρίτας, ἵνα σχηματίσωσι τὰ καλούμενα ὑπ' αὐτῶν κρόταλα», νέον εἶδος κωδωνίων ἄτινα κατέβελγον αὐτὰς διὰ τοῦ ἐλαφροῦ κρότου τοῦ ἐκ τῆς συγκρούσεως παραγομένου, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου κολακευομένη ἡ ματαιότης τῶν ἐκώλυνεν αὐτὰς νὰ αἰσθάνωνται τὸ βάρος.

Ἐπὶ τέλους, τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ; Πολλαὶ τῶν μεγάλων ἐκείνων κυριῶν ἐνησμενίζοντο, τὴν Ἀντωνίαν τὴν σύζυγον τοῦ Δρούσου μιμούμεναι, νὰ κοσμῶσιν ἐνωτίους τοὺς ἰχθῦς τῶν ἰχθυοτροφείων αὐτῶν, ὅπως εὐχαριστήσωσι τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν, βλέπουσαι αὐτοὺς κολυμβῶντας μὲ τὸν ἐξοπλισμὸν τοῦτον.

Ἀναγκαίως δὲ πᾶσαι αὐταὶ αἱ σπατάλαι ἦσαν δαπανηρόταται, ὅπερ ὁ Ὀβίδιος διὰ δηκτικωτάτων λέξεων δηλοῖ λέγων· «Πρὸς τί ἡ μαυρία αὕτη τοῦ φέρειν ἐφ' ἑαυτῆς ὅλα τὰ εἰσοδήματά σου;» Κλὶ ὁ Προπέρτιος, «Ἡ δέσποινα αὕτη προβαίνει, τὴν κληρονομίαν τῶν ἀπογόνων τῆς ἐνδεδυμένη».

Δὲν νομίζετε ὅτι ἀκούετε τὸν Σουλλὸ καταγελῶντα τῶν αὐλικῶν Δουδοβίκου τοῦ XIII τῶν ἐκ χρυσοῦ καταπεφορτωμένων, αὐτίμως, ὡς ἔλεγε, ἔφερον ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ ὑψίκομα αὐτῶν δάση;

XV. — Γενικὴ ἐπιθεώρησις.

Τοιοῦτο λοιπὸν εἶναι τὸ ὀπλουργεῖον τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν μηχανημάτων, ἅτινα εἶδομεν τὴν ἡρωίδα ἡμῶν τοσοῦτῳ ἀφθόνως ἀρυομένην. Καὶ τέλος πάντων ἐνοπλος ἦδη, τίθεται πρὸ ὑπερμεγέθους καθρέπτου ἐν ᾧ ἡδύνατο νὰ θεωρῇ ἑαυτὴν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ὁ Ἰουβενάλιος ἀξιοῖ προσέτι ἀνὰ προσκαλέσῃ αὕτη γραΐαν τινα, ἥδη

μὲν ὡς ἐκ τοῦ γήρατος ἀπόμαχον, ἀλλ' ἄλλοτε οὐ σμικρὸν ἀσχοληθεῖσαν περὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ τῆς ὁποίας ἡ γνώμη εἶναι νόμος· ἐπειδὴ βεβαίως ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ ὅτι εἶναι ὡραία!

Ἐν τέλει, μὴ ἐκπλήττεθε διὰ τὸν χρόνον ὅστις τῇ ἐχρειάσθη ὅπως φθάσῃ εἰς ἀποτελεσμα εὐχάριστον, ἐπειδὴ εἶπεν ἡδὴ ἀρχαία τις παροιμία ὅτι «ἡ ἐνδυμασία καὶ ὁ καλλωπισμὸς τῆς κεφαλῆς γυναικὸς ὁλόκληρον ἔτος ἀπαιτοῦσιν».

Ἄλλως δὲ βεβαίως πρέπει αἱ προετοιμασίαι αὐταὶ νὰ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν σπουδαιότητα τοῦ σκοποῦ. Ἡ ἡμετέρα ῥωμαία δὲν εἶναι γυνὴ εὐχαριστουμένη εἰς μόνας τὰς ὑπὸ τῆς ματαιότητος χορηγούμενας ἀχρήστους ἀπολαύσεις, γνωρίζουσα δὲ τὴν γοητείαν τῆς μηχανᾶται πολιορκίαν· δυνάμεθα μάλιστα εἰπεῖν καὶ ὅτι ἐξεστράτευσεν ἡδὴ. Εἶναι ἄρα γε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι δὲν θὰ ἀμελήσῃ οὐδὲν τέχνησμά δυνάμενον νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐαυτῇ τὴν ἐπιτυχίαν; Τὰ τεχνάσματα ταῦτα, περὶ ὧν ὑπολείπεται ἡμῖν νὰ ὁμιλήσωμεν, τοσοῦτῳ μᾶλλον θὰ ἔχωσι πιθανότητος ἐπιτυχίας, καθ' ὅσον οἱ ἄνδρες καθ' ἅπαντας τοὺς χρόνους ἐφάνησαν οἱ συναίτιοι, καίπερ μέλλοντα θύματα αὐτῶν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τεχνασμάτων.

Τὰ τεχνάσματα λοιπὸν ταῦτα, ἅτινα τοσοῦτον χαριέντως κωμικὸς μέγας ἐκάλει «ψυχῆς κοσμητικά», θὰ ἀποτελέσωσι τὸ συμπλήρωμα τοῦ κόσμου τῆς Ῥωμαίας ἡμῶν, ἀλλ' ὅμως μεταξὺ αὐτῶν θέλετε ἀπαντήσῃ τινὰ τὰ ὁποῖα προσφυέστερον θὰ ἐκαλοῦντο «πανουργεύματα», καίτοι ἡμεῖς δὲν θὰ μεταχειρισθῶμεν ὅλας τὰς περὶ τούτων διηγήσεις, ἅς μετεβίβασαν ἡμῖν τὰ ἀπο-

μνημονεύματα τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐπειδὴ κυρίως ἐν τοιαύτῃ ὕλῃ.

Ὁ Λατῖνος ἐν ταῖς λέξεσι περιφρονεῖ τὴν εὐκο-
[σμίαν]

Διότι μετὰ τοσοῦτῳ περισσοτέρου κυνισμοῦ περιφρονεῖ ταύτην, καθ' ὅσον οἱ τότε συγγραφεῖς ἐπρέσβενον ὅλως ἰδιογνώμους ἀρχὰς περὶ αὐτῆς.

Ὁ Ὀβίδιος ἔλεγεν «Ἡ διαγωγή μου εἶναι κοσμία, μόνη δ' ἡ μουσά μου εἶναι ἐκδεδιητημένη».

Ὁ δὲ Μαρτιάλης ἔλεγεν ὡσαύτως. «Τὰ συγγράμματά μου εἰσὶν ἄσεμνα ὁ βίος μου ὅμως ἔντιμος».

Τέλος πάντων ὁ Κάτουλλος διетύπου τὸ ἀξίωμα τοῦτο. «Ὁ ποιητὴς πρέπει αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν νὰ ᾖ σώφρων, ὅπερ ὅμως εἶναι σχεδὸν ἀδιάφορον διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφόμενα».

Ἀλλόκοτος διάκρισις! Ὡς εἰ μὴ χιλιάκις ᾗναι ἡ κηρυττομένη ἀνηθικότης ἐπικινδυνωδεστέρα τῆς κρυπτομένης, ἢ ὡς εἰ μὴ ἡδύνατό ποτε νὰ συμφωνήσῃ ἡ αὐστηρότης τῶν ἡθῶν μετὰ τῆς συνήθους ἀκολασίας τῆς γραφίδος καὶ τῆς διανοίας.

Ὁ χαριέστατος πάντων τούτων τῶν ποιητῶν ἀναμφισβητήτως θὰ ᾗτο ὁ Ὀβίδιος, εἰ μὴ φεῦ! δὲν ᾗτο ὁ ἀναιδέστατος. Δυστυχῶς παρ' αὐτοῦ ἀναγκαίως θὰ δανεισθῶμεν τὰ πλεῖστα, τῶν βιβλίων του περικλειόντων πραγματείαν ὅλην περὶ τοῦ ὑποκειμένου τούτου, ὡς εἰ ἐπεζήτηι ἵνα ἐκάστη γυνὴ γράψῃ ἐπὶ τῶν πινακιδίων τῆς, «Ἐπὶ ἤρξεν ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος».

Παράδοξος ὅμως καθηγητὴς, ὡς ἐπιβάλλων τὴν ἐξῆς ποινὴν εἰς τὴν πτωχὴν Κόρινναν. «Φεῦ, ἀναφωνεῖ, ἔσχον τὴν γενναιότητα νὰ τῇ ἀποσπάσω τὴν κόμην, καὶ ἀροτριάσω τὰς ἀβρὰς αὐτῆς παρειὰς διὰ τῶν ὀνύχων».

Ἄς ἀφήσωμεν ὅμως τοῖς ἀρμοδίαις τὰς οἰκιακῆς ἐπεμβάσεως ἔριδας ταύτας, ἐπειδὴ θὰ εἰσῆγαγον ἡμᾶς εἰς λεπτομερίας ἃς πρέπει νὰ ἀγνοῶμεν, διότι, σᾶς ὑπενθυμίζω ἅπαξ ἔτι, οὐδὲν ἐκ τῆς γραφίδος ἡμῶν θὰ ἐξέλθῃ «δυνάμενον νὰ ταράξῃ ἄγνὰ ὦτα».

1. — Γενικά παραγγέλματα.

Ὁ Ὀβίδιος ὡς ἄνθρωπος γινώσκων τοὺς ἀναγνώστας του θέλει ἐν πρώτοις νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐαυτῷ τὴν εὐνοίαν ἐκείνων πρὸς ἃς ἀπευθύνεται. Δι' ὃ μεταχειρίζεται μέσον ἀσφαλές, τὰς πολλὰς περιποιήσεις.

«Ἡ ἀρετὴ, λέγει, εἶναι γυνὴ ἐνδύματι καὶ ὀνόματι. Τί τὸ καταπληκτικὸν ἐν τῇ δεικνυμένῃ ὑπ' αὐτῆς εὐνοίᾳ πρὸς τὸ γένος τῆς ; »

Εἰτα προστίθῃσι «ὁ ἀνὴρ ἀπατᾷ συχνάκις, ἡ γυνὴ ὅμως σχεδὸν ποτέ. Σπουδάσατε αὐτὴν καὶ θὰ εὕρητε ὀλίγιστα παραδείγματα ἀπιστίας».

Ὡς ἀπόδειξιν δ' ἀναφέρει τὸν Ἰάσονα ἐγκαταλείψαντα τὴν Μήδειαν, τὸν Θησέα τὴν Ἀριάδνην, τὸν εὐσεβῆ Αἰνείαν τὴν Διδῶν, ἐν ᾧ ἡ Λαοδάμεια ἀπέθνησκε νεωτάτῃ ὅπως ἐν τῷ τάφῳ μετὰ τοῦ συζύγου ἐνωθῇ, καὶ ἡ Ἀλκηστὶς παρέδιδεν ἐαυτὴν εἰς τὸν θάνατον ὅπως τὴν ζωὴν τοῦ ἐαυτῆς συζύγου σώσῃ.»

Προετοιμάσας οὕτω τὸ ἔδαφος ὁ Ὀβίδιος, ἐκτίθῃσι, διὰ γενικῶν λέξεων, σειρὰν παραγγελμάτων, ἅτινα ἀρέσκειται νὰ ἀναπτύσῃ μετὰ χάριτος αὐτῷ μόνῳ ἰδιαζούσης. Δάβωμέν τινα τυχαίως.

«Αἱ γυναῖκες, λέγει, ποτὲ δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐπιμεληθῶσιν ἀρκούντως τοῦ κάλλους αὐτῶν, τοῦ ἡδέος τούτου τῶν θεῶν δώρου. Καὶ στεροῦνται μὲν αἱ πλεῖσται τῆς εὐνοίας ταύτης, ἡ τέχνη ὅμως δύναται, ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ μὴ δεικνύηται, νὰ ἀναπληρώσῃ ὅ τι ἡ φύσις ἐστέρησε.

«Ἀφήσατε ἡμᾶς νὰ πιστεύωμεν ὅτι κοιμᾶσθε εἰσέτι, ἐν ᾧ ἀσχυλεῖσθε εἰς τὸν καλλωπισμὸν ὑμῶν, προσέχετε δὲ πρὸ πάντων μὴ τις ἀδιάκριτος ἐλθὼν σᾶς καταλάβῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν μικρῶν πυξίδων τῶν πρὸς τοῦτο χρησιμευσῶν.

Πρὸς τί νὰ γνωρίζω τὴν αἰτίαν εἰς ἣν ὀφείλεται ἡ λευκότης τῆς χροιάς ὑμῶν;

«Παρατηρήσατε τὰς κοσμούσας τὴν σκηνὴν λαμπρὰς ταύτας σκηνογραφίας· ἐκ τοῦ πλησίον ἐξεταζόμεναι εἶναι ξύλον ἀπλούστατον κεκαλυμμένον χρυσῷ

πετάλῳ λεπτῷ, ἐν τούτοις δὲν ἐπιτρέπουσιν ὅπως οἱ θεαταὶ πλησιάζωσιν εἰς αὐτὸ πρὶν ἐντελῶς κατασκευασθῇ. Οὕτω λοιπὸν καὶ ὑμεῖς μόνον ὅταν οὐδεὶς μάρτυς παρῇ πρέπει νὰ παρασκευάζητε τὰ πλαστὰ κάλλη σας».

Καταλήγει δὲ διὰ τῶν ὑψηλῆς διπλωματίας συμβουλῶν τούτων. «Μηχανεύεσθε οὕτως ὥστε νὰ ἀπατῶνται περὶ τῶν ἀληθῶν ὑμῶν αἰσθημάτων. Ἔχετε π. χ. τὸ προτέρημα τοῦ νὰ φαίνεσθε ὅτι ζωηρῶς ἐπιθυμεῖτε ἐκεῖνο περὶ οὗ ἤκιστα φροντίζετε, ἢ ὅτι ἄκρως ἀγαπᾶτε νὰ ἀποκτήσῃτε ὅτι πλεῖστον φοβεῖσθε».

Θεῖς ἅπαξ τὰς μεγάλας ταύτας ἀρχὰς ὁ Ὀβίδιος εἰσέρχεται εἰς τὰ καθέκαστα, θὰ ἀρκεθῶμεν δὲ νὰ μεταγράψωμεν καὶ ἡμεῖς ταῦτα καθ' ὑπαγόρευσιν αὐτοῦ, εὐρίσκοντες οὕτω βοηθὸν τοσούτῳ μᾶλλον ἀσφαλῇ, καθ' ὅσον γινώσκει «τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ» οὐχ ἡττον τῆς κοινωνίας ἐν ᾗ ἐκλήθησαν νὰ ζήσωσιν. Ἐπίσης δὲ θὰ ἀναμίξῃ ἐν τοῖς μαθήμασι περὶ τῶν τεχνασμάτων ἅτινα ἐγνωρίζον αὐταὶ νὰ κολάζωσιν, ἐν ἀνάγκῃ, δι' ἐπιτηδεύσεων, περιέργους γνώσεις ὡς πρὸς τὴν περὶ τοὺς τρόπους τοσοῦτον ἀβρὰν παιδεύσιν τῆς αὐτοκρατορικῆς Ῥώμης.

II. — Τρόπος τοῦ γελᾶν.

«Ἐὰν, λέγει, οἱ ὀδόντες ὑμῶν ὥσι μαῦροι, ἢ λίαν μεγάλοι, ἢ ἀκανόνιστοι, μεγάλως ἠθέλατε ζημιοῦσθαι γελῶσαι.»

Συμβουλεύει δὲ νὰ ἀνατρέχωσι τότε εἰς μικρά τινα τεχνάσματα τὰ ἐξῆς. «Ἐλάχιστα τὸ στόμα ἀνοίγετε, αἱ δὲ παρειαὶ νὰ ἀποτελῶσι δύο λακκίσκους, ὥστε τὸ κάτω χεῖλος νὰ καλύπτῃ τὸ ἄκρον τῶν ἄνω ὀδόντων.»

Εἰτα ἔπονται διάφοροι παρατηρήσεις οἷα ἡ ἐξῆς. «Γυναῖκες τινες δὲν δύνανται νὰ γελάσωσι χωρὶς νὰ συστρέψωσιν ἀμόρφως τὸ στόμα,» καὶ, «ἄλλαι δὲ, θέλουσαι νὰ δείξωσι τὴν χαρὰν αὐτῶν, φαίνονται ὅτι κλαίουσι,» καὶ, «θὰ ἴδητε δὲ καὶ τινὰς αἱ ὁποῖαι προσβάλλουσι

τὸ οὖς δὲ ἤχων τραχέων καὶ παραφώνων· θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἀκούει ὀνάριον ὀγκώμενον ὅταν ἀναστρέφῃ τὸν σωρὸν τῶν ἀχύρων.»

Ὁ Ὀβίδιος καταλήγει διὰ τῆς πλήρους συνέσεως συζάσεως ταύτης. «Ἀποφεύγετε τὸν συχνότατον γέλωτα, οἱ δὲ ἤχοι οὖς παράγετε νὰ ὦσι γλυκεῖς πῶς καὶ γυναικώδεις.»

III. — Τρόπος τοῦ κλαίειν.

«Καὶ ποῦ, ἀναφωνεῖ ὁ Ὀβίδιος, δὲν φθάνει ἡ τέχνη; Αἱ γυναῖκες μανθάνουσι νὰ κλαίωσι μετὰ χάριτος καὶ ὅταν καὶ ὅπως θέλωσι.»

Τὸ γινώσκειν δὲ κλαίειν ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀνατροφῆς αὐτῶν, εἶναι δὲ καὶ τὸ συνηθέστερον μέσον ὅπως κερδίσωσι δῶρόν τι. «Ποσάκις, λέγει, τεθλιμμένοι ἐκ πλαστῆς ἀπωλείας, δὲν θὰ ἔλθωσι μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς νὰ παραπονεθῶσιν ὅτι ἀπώλεσαν τὸν κοσμοῦντα τὰ ὦτα αὐτῶν πολύτιμον λίθον! Καὶ τοῦτο, διότι τὰ δάκρυα αὐξάνουσι τὸ κάλλος· ὥστε προσπαθεῖτε νὰ βλέπωσι τὸ μῆκος τῶν παρειῶν ὑμῶν διαρρέόμενον ὑπ' αὐτῶν καὶ τὰ πάντα θὰ κατορθώσητε, ἐπειδὴ διὰ τῶν δακρύων καὶ αὐτὸς ὁ ἀδάμας μαλάσσεται.»

Σοφὸν δέ τι τέχνασμα ἦτο τὸ συνιστάμενον εἰς τὸ νὰ προηγήται τῆς σκηνῆς τῶν δακρύων σκηνή τις λειποθυμίας. Αὐτὸς ὁ Ὀβίδιος ὁμολογεῖ ὅτι ἠπατήθη δι' αὐτοῦ. «Τὴν ἄπιστον! ἀναφωνεῖ τὴν εἶδον νεκρὰν, μὲ πρόσωπον κατατεταραγμένον καὶ λευκὸν ὡς τὸ ὑπὸ τῆς σμίλης ὑποκλεπτόμενον τῆς Πάρου μάρμαρον.

«Εἶτα τὰ δάκρυά της, ἐπὶ πολὺ κρατηθέντα, κατέκλυσαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ὡς τὸ ἐκ τῆς ἀναλυομένης χιόνης ἐκφεύγον ὕδωρ. Μοὶ ἐφαίνετο δὲ ὅτι τὰ δάκρυα ταῦτα ἄτινα ἐξέχεεν ἦσαν τὸ αἷμά μου.»

Καὶ πάντα ταῦτα ἦσαν ἀπλῆ ὑπόκρισις. Ἄλλως τε ὁ Ὀβίδιος οὐδόλως ἐδικαιούτο νὰ ὀργισθῇ, ἐπειδὴ ἠπατήθη διότι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὡς τὰς ὠνό-

μαζεν, εἶχον μάθει νὰ ὠφελῶνται ἐκ τῶν μαθημάτων του. Δὲν λέγει αὐταῖς παρακατιῶν· «Ἐὰν δὲν δύνασθε νὰ χύσητε δάκρυα, ἐπειδὴ δὲν ἔχει τις πάντοτε διαθέσιμα, τρίψατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν μὲ ὑγρὰν χεῖρα.» Μάλιστα προστίθῃσι, «Πολλάκις ἐν τῇ κηδείᾳ τοῦ ἀνδρὸς ἡ γυνὴ ἐλκύει ἄλλον.»

IV. — Τρόπος τοῦ ὁμιλεῖν.

Αἱ ῥωμαῖαι ἠρέσκοντο νὰ διαστρέφωσι τινὰς λέξεις διὰ τῆς ἀποκοπῆς γράμματός τινος ἀναγκαίου καὶ νὰ ὑποκρίνονται μικρὸν τραυλισμὸν ὡς τὰ ψελλίζοντα νήπια. «Τὸ πλημμελὲς τῆς προφορᾶς, λέγει ὁ Ὀβίδιος, καθίστατο χάρις, δι' ἃ ἐγυμνάζοντο νὰ ὁμιλῶσιν ἥττον καλῶς ἢ ὅσον ἠδύναντο.»

Ἐπὶ Περσίου «τὰ μάλιστα συρμὸς ἦτο νὰ προφέρωσι διὰ τῆς ῥινὸς» ὅπερ δὲν ἐκώλυε ἀνὰ ὑπεξαιρῶσι τὰ γράμματα τὰ δυνάμενα νὰ πληγώσωσι τοὺς λεπτοφυεστάτους οὐρανίσκους.»

Ἀνευρίσκομεν δὲ τὴν γελοίαν ταύτην κατεπιτήδευσιν παρὰ τοῖς καλλωπισταῖς τοῦ Διευθυντηρίου καὶ τῆς Αὐτοκρατορίας, οἵτινες ἔλεγον, γυνὴ ἀξιολάτρευτος, λαμπὸν, *raole d' hon-neu* (λόγον τιμῆς), τοῦ γράμματος ρ διαγραφέντος ἐκ τῆς γλώσσης αὐτῶν, ὡς λίαν τραχέος διὰ τὰ ὦτα καὶ τὸν λάρυγγα. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ εἴμεθα τάχα ἐντελῶς ἀπηλλαγμένοι τῶν μικρῶν τούτων ιδιοτροπιῶν;

V. — Βάδισμα καὶ σχῆμα.

Πάνυ εὐλόγως ὁ Ὀβίδιος λέγει ὅτι «ἔσι τις ἐν τῷ βαδίσματι χάρις οὐδύλως περιφρονητέα· μανθάνετε νὰ βαδίζητε ὡς ἀρμόζει εἰς γυναῖκα.»

Τοῦτο μοὶ ἀνέμνησε τὸ περίφημον ἡμιστίχιον τοῦ Βιργιλίου «Τὸ βάδισμά της ἀμέσως ἀνήγγειλε θεάν.»

Ὁ Ὀβίδιος ἐπιφέρει ἐπικρίσεις τινὰς καὶ πῶς φορτικὰς, μάλιστα ἐπὶ σχημάτων τινῶν. «Ἡ μὲν προβαίνει νωχελῶς, ἡ δὲ στερρῶ τῷ ποδὶ, ἡ δὲ, διὰ μεμε-

τρημένης κινήσεως τῶν ἰσχύων, παραδίδωσιν εἰς τοὺς ἀνέμους τὰς πτυχὰς τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς καὶ ἐντείνει τὸν πόδα μεγαλοπρεπῶς, ἄλλη δὲ φοβουμένη τὴν ἐρυθρὰν σύζυγον χωρικοῦ τινος τῆς Ὀμβρικής περιπατεῖ πελώρια ποιοῦσα βήματα.» Εἰς ταῦτα, ὡς εἰς πολλὰ πράγματα, ὁ Ὀβίδιος προστίθῃσιν, ὅτι ὑπάρχει μέσος τις ὁρος ὃν πρέπει νὰ τηρῶμεν.

VI. — Προσποίητος ἀδυναμία.

Ἄπαντα τὰ τεχνάσματα ταῦτα τῆς Ῥωμαίας πρὸς διόρθωσιν μὲν τῆς φύσεως γιγνόμενα συχνότατα ὅμως τὸ ἐναντίον φέροντα ἀποτέλεσμα, ἐνίοτε οὐδύλως συνετέλουν, καὶ τότε ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῶσι δούλους. Ἴδου δ' ἓνα, ὃν ἐδανείσθημεν μὲν ἀπὸ τοῦ περὶ δειγμάτων τοῦ Μαρτιάλη τίτλου, οὐχὶ ὅμως ἄνευ μεγάλων δισταγμῶν, διότι λίαν δυσχερὲς τὸ πρᾶγμα τοῦτο μοὶ ἐφάνη. Ἐν τούτοις θὰ προσπαθήσωμεν νὰ τὸ σαφηνίσωμεν.

Ὁ Γαληνὸς τρία κύρια ἤδη κράσεων παραδέχεται, τὴν ψυχρὰν κράσιν, τὴν ὑγρὰν καὶ τὴν... ἀεριώδη. Ὑποθέσωμεν λοιπὸν ὅτι γυνή τις ἀνήκει εἰς τὴν τελευταίαν κατηγορίαν, τί θὰ πράξῃ ὅπως ἀποκρύψῃ τὰ ἐξ αὐτῆς ἄτοπα; «θὰ λάβῃ, λέγει ὁ Μαρτιάλης, τὸν ὑπεύθυνον ἐκδότην.» Ἀλλὰ πῶς; Ἀφήσωμεν τὸν ποιητὴν νὰ ὁμιλήσῃ.

«Φάβουλε, ἀναφωνεῖ, ἡ φίλη σου Βάσσα ἔχει πάντοτε παρ' αὐτῇ παιδίον ὅπερ καλεῖ κόσμημά της, θέλγητρόν της, καὶ ἐν τούτοις, πρᾶγμα παράδοξον! δὲν ἀγαπᾷ τὰ παιδιά. Πρὸς τί λοιπὸν ἡ πρόφασις αὕτη; Ἐπειδὴ ἡ Βάσσα ἐκπέμπει μικροὺς τινὰς κρότους.»

Ἄλλ' ἀφήσωμεν τὸν Μαρτιάλην καὶ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Ὀβίδιον οὗτινος ἡ γραφίς, μᾶλλον διακριτικὴ οὖσα, δὲν ἐπιτρέπει ἐαυτῇ τοιαύτας ἀποκαλύψεις.

VII. — Κατηναγχασμένον δάνειον.

Ἄλλ' ὁμιλοῦντες περὶ Ὀβιδίου τί

ἐννοοῦμεν λέγοντες διακριτικὴν γραφίδα; Ὁ κόσμος ἐν ᾧ οὗτος ἔζη ἐξαιρέτως ὠμοίαζε διὰ τῆς κουφότητος ἢ μᾶλλον τῆς ἀκολασίας του πρὸς ἐκείνους οὓς σήμερον χαρακτηρίζομεν ὡς «μετρίας ἠθικῆς.» αἱ δὲ πολλαὶ περιποιήσεις του πρὸς τοὺς μαθητάς του τὸν καθίστων συναίτιον τῶν ἐνοχωτέρων μηχανημάτων. Δὲν θέλω νὰ ἀναφέρω ἕτερον παράδειγμα ἢ ὅτι τοῖς λέγει περὶ τοῦ τρόπου ὃν πρέπει νὰ μεταχειρίζονται ὅπως συνάπτωσι δάνειον, ὅπερ ἦτο ἔργον, ὡς ἀμέσως θέλομεν ἴδῃ, στρατηγικώτατον.

«Προσποιεῖσθε, λέγει, ὅπως μὴ φανῇ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἡ πλεονεξία σας.»

Τότε ἄρχεται ἡ μικρὰ σκηνὴ αὕτη.

Πλανοδιοπώλης τις (colporteur) φθάνων ὡς ἐκ τύχης, ἐκπετάννυσιν τὰ κάλλιστα τῶν ἐμπορευμάτων του ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐν ᾗ ἡ οἰκοδέσποινα εἶχε συναθροίσει κεκλημένους τινὰς ὑπὸ οἰανδήποτε πρόφασιν, ἐκτὸς, ἐννοεῖται, τῆς ἀληθοῦς. Τότε αὕτη λέγει, ἀπευθυνομένη πρὸς τινα ἐξ ἐκείνων οὓς γινώσκει πλουσίους, «ἐκλέξατε παρακαλῶ ὅπως ἕκαστος δυνηθῇ νὰ κρίνῃ περὶ τῆς φιλοκαλίας σας.»

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οὗτος εὐχαρίστως ἐτοιμάζεται νὰ τὸ πράξῃ, ἀλλ' ἄμα ἀκούσας ἐκείνης προσθείσης «λάβετε τὴν καλοσύνην νὰ πληρώσητε,» προφασίζεται ὅτι δὲν φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἀρκοῦντα χρήματα, ματαίως ὅμως, διότι ἐκείνη τῷ ἀπαιτεῖ νὰ ἐκδώσῃ γραμματίου, ἐν ᾧ οὗτος καταρᾶται ἑαυτὸν ὅτι γινώσκει γράφειν.»

«Ὅποσα πράγματα, προστίθῃσιν ὁ Ὀβίδιος, δανείζονται ὡσαύτως αἱ γυναῖκες ἐπὶ ἐπιστροφῇ, ἀλλὰ περὶ ὧν οὐδένα πλέον λόγον ποιοῦσιν! Ἐὰν ἐδείκνυντο καὶ εὐγνώμονες! Τοῦτο ὅμως γινώσκετε καλῶς ὅτι «ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀπόλλυνται πλέον ταῦτα, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην χάριν γνωρίζουσιν ὑμῖν τοῦλάχιστον.»

Νομίζετε ἴσως ὅτι ὁ Ὀβίδιος θὰ ταῖς ἀποτείλῃ μέμψιν τινὰ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὅλως ὅμως τὸναντίον ἐκφέρει ἐν παραγγέλματι τὰς καλὰς αὐτῶν

πράξεις, λέγων αὐταῖς, «τυχοῦσαι πολλῶν δώρων, ἀντὶ τὰ ἀπογυμνώσητε ἐντελῶς τὸ θῦμά σας, ζητήσατε ἀπλῶς δάνειον, ὅπερ ποτὲ δὲν θὰ ἀποδώσητε.»

VIII. — Ἐν πόλει δεῖπνον.

Ἐν Ῥώμῃ, ὡς ἐν Παρισίοις, τὸ κύριον δεῖπνον ἐγένετο τὴν δείλην μετὰ τὴν παύσιν τῶν ἐργασιῶν. «Φθάνετε ἄργα, λέγει ὁ Ὀβίδιος· ἐπειδὴ ἡ καρὰ δόκῖα μεγαλύνει τὴν καλλονήν.» Ἄλλως τε, «ἡ νύξ θὰ ῥίψῃ τὸν πέπλον τῆς ἐπὶ τῶν ἐλλείψεών σας.»

Εἶτα ὁ Ὀβίδιος ἔθηκεν ὅτι «τὸ τρώγειν εἶναι τέχνη,» καὶ, ὡς πνεῦμα ἐξόχως πρακτικόν, δὲν ὥκνησε νὰ διαγράψῃ καὶ τοὺς κανόνας.

«Ἀκροῖς δακτύλοις, λέγει, λαμβάνετε τὰς τροφάς,» ὅπερ ἄντικρυς ἀντίκειται πρὸς τὴν ἡμετέραν Παιδικὴν καὶ εὐπρεπὴ εὐγένειαν, καὶ ὅπερ προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν εἶχον ἐτι ἐφευρεθῇ αἱ περόναι· τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ καὶ ἑτέραν σύστασιν, ὅλως ἀδιάφορον οὖσαν ἄνευ τούτου· «Μὴ ἡ χεὶρ, κακῶς σπογγιζομένη, ῥυπαίνει τὸ στόμα.»

Ἄλλὰ μὲ τί θὰ τὴν σπογγίσωσιν; Ἀπλούστατα μὲ χειρόμακτρον, ἐπειδὴ ἐγίνωσκον ἐντελῶς τότε τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ τὰ τὸ προσφέρει ὁ ἐστιάτωρ, ἕκαστος συμποσιαστῆς ἔφερε τὸ ἑαυτοῦ, ἀπαραλλάκτως ὡς εἰς χωρικοὺς τινὰς γάμους ἐν Γαλλίᾳ οἱ κεκλημένοι ἐφοδιάζονται μὲ τὸ χειρόμακτρον καὶ τὸ μαχαίριόν των. Τὰ χειρόμακτρα ταῦτα ἅτινα ἡρέσκοντο ἐνίοτε νὰ ανταλλάσσωσι πρὸς ἀνάμνησιν, ἐγίνοντο πολλάκις ἀφορμὴ κλοπῆς. «Οὐδέποτε, λέγει ὁ Μαρτιάλης, ἐρχόμενος εἰς δεῖπνον ὁ Ἑρμογένης, ἔφερε χειρόμακτρον, πάντοτε ἐν τούτοις ἀναχωρῶν ἀπεκόμιζεν ἓν.»

Ὡσαύτως ὥφειλεν ἕκαστος νὰ φέρῃ ὀδοντογλυφίδα, ἥς ἡ χρῆσις καὶ τότε, ὡς καὶ σήμερον, φιλόκαλον ἦτο νὰ ἀποκρύπτηται.

Ὁ Μαρτιάλης διδάσκει ἡμῖν «ὅτι αἱ καλλίτεραι κατεσκευάζοντο ἐκ τοῦ ξύλου τοῦ σχίνου, οὕτινος ἐν ἐλλείψει

ἠδύναντο νὰ μεταχειρισθῶσι καὶ ἀπλὴν καλαμίδα». Ἐννοεῖται ὅτι ὁ φιλοσκώμων ἡμῶν ποιητὴς δὲν θὰ ἀφήσῃ ποσῶς νὰ τῷ διαφύγῃ μία ἐπίσης καλὴ εὐκαιρία ὅπως ἀποκαλύψῃ νέαν τινὰ γυναικεῖαν πανουργίαν. Οὕτω, σημειοῖ ὅτι «αἱ γυναῖκες αἱ πλεῖστον ὀρεγόμεναι νὰ κοιταίνωσι τὰ οὖλα διὰ τοῦ ξύλου τοῦ σχίνου εἰσὶν ἀκριβῶς αἱ μὴ ἔχουσαι ὀδόντας.»

Οὐδὲν ὅλως κατάλληλον εἶναι νὰ δώσωμεν ἐνταῦθα τὸν κατάλογον τῶν ὄψων δεῖπνου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, λέγομεν μόνον ὅτι αἱ ῥωμαῖαι ἡγάπων ὅλως ἰδιαζόντως τὰ ὕδνα καὶ τὰ ἐκ παχέος ἥπατος ἀρτοκρέατα. Πιθανὸν ὡσαύτως νὰ ἐγίνωσκον καὶ τὴν βάρβαρον ἐκείνην μέθοδον τὴν καθιστῶσαν τοσοῦτω προσφιλὲς εἰς τοὺς γαστροφίλους τὸ ὄνομα τοῦ Στρασβούργου. «Ἴδате, παρατηρεῖ ὁ Μαρτιάλης, πόσον τὸ ἥπαρ τοῦτο εἶναι παχύτερον καὶ τῆς παχυτέρας χηνός.»

Ὅπως δ' ἔχωσι διεγερμένην πάντοτε τὴν ὀρεξιν μετεχειρίζοντο πρὸ καὶ διαρκούντος τοῦ δεῖπνου τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ σήμερον, λιχνεύματα, ἰδίως δὲ ἐλαίας.

Ἡ εὐπρεπὴς γυνὴ ὅμως ὥφειλε νὰ γινώσκῃ νὰ τηρῇ μεγάλην μετριότητα. «Τρώγετε, λέγει ὁ Ὀβίδιος, ἐλαττόν τι ἢ ὅσον ὀρέγεσθε ἢ δύνασθε». Ἀξίωμα ἐξαίρετον ἀκολουθούμενον ὑπὸ παραδείγματος ἀναντιρρήτου νομίζω. «Ἐὰν ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου ἐβλεπε τὴν Ἑλένην ἀπλήστως ῥιπτομένην ἐπὶ τῶν βρωμάτων, ἠθέλεν ἀποστραφῇ αὐτὴν καὶ εἶπῃ, Ὅποιαν μωρὰν ἀρπαγὴν ἔκαμα!»

Ὁ ποιητὴς ἡμῶν δείκνυται συγκαταβατικώτερος ὡς πρὸς τὰ ποτά! «Ἡ νεᾶνις, κατ' αὐτὸν, εὐπρεπῶς δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ ἑαυτῇ ἀμετρίαν τινὰ εἰς τὸ πίνειν.» Συνιστᾷ δ' αὐτῇ ἰδίως τὸν εὐώδη οἶνον τὸν παραγόμενον ἐν τοῖς περικύκλοις τῆς Μασσαλίας (εἰκάζω ὅτι εἶναι ὁ ἀνθοσμίας οἶνος), «ἐπειδὴ ὁ οἶνος οὗτος οὐχ ἦττον τῶν κνισσῶν τῆς τραπέξης ἐμπνέει γλυκυθυμίαν.»

Ἄλλὰ δὲν εὗρίσκετε μετ' ἐμοῦ ὅτι ἡ γλυκυθυμία αὕτη ἔφερεν ὀλίγον τι

ἄπωτέρω, ἀφ' οὗ φαίνεται ὅτι συνεχώρει ἐλευθερίας τινὰς οἷα ἡ ἐξῆς· «Πίνετε ἐκ τοῦ ποτηρίου τῆς γείτονος σας ὀπόθεν ἤγγισαν τὰ χεῖλη αὐτῆς;» Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Ὀβίδιος ἀξιοῖ νὰ σταματήσωσιν ἐν τοσούτῳ καλῇ ὁδῷ καὶ θέσωσιν, ὥς ἐπιδιόρθωσιν, τὰ μὴ πολὺ ἀυστηρὰ ταῦτα ὅρια. «Ἡ κεφαλὴ καὶ αἱ κνήμαι νὰ μένωσι στερεαί, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ νὰ μὴ βλέπωσι τὰ ἀπλὰ πράγματα διπλᾶ».

Εἰς δὲ τοὺς ἄνδρας ὁ ἐκ πάντων τῶν οἴνων προσήκων εἶναι ὁ ἑκατοντούτης Φαλερίνος. «Δύνανται μὲν, ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον, καὶ νὰ μεθύσωσιν αὐτοὶ, ἐν τούτοις προτιμητέα ἀπλὴ ὑπόκρισις μέθης, ὅπως πᾶν ὅτι ὀλίγον ἔλευθέρως ποιοῦσιν ἢ λέγουσι τυγχάνει συγγνώμης διὰ τὰς συχνὰς σπονδάς».

Ὁ Τίβουλλος, δὴ λίαν ἐσφαλμένως θεωροῦμεν ὡς αἰεὶ βεβυθισμένον εἰς ἀτμόσφαιραν στεναγμῶν, οὐδὲ τοὺς μέσους τούτους ὅρους θέλει. «Οὐδὲν κακὸν βλέπω, ἀναφωνεῖ, ἐν τῷ βαπτίζεσθαι κατὰ τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας ἐν τῷ οἴνῳ, καὶ ταλαντευομένους τρέπεσθαι τὴν τυχοῦσαν ὁδόν».

Ἐὰν προσέτι αἱ γυναῖκες εἶχον τὴν αἰδῶν, ὡς παρὰ τοῖς νησιώταις γείτοσιν ἡμῶν (τῶν Γάλλων), νὰ καταλείπωσι τὴν αἵθουσαν ἐν καιρῷ τῶν ὀργίων τούτων! Ἀλλ' οὐχί· τούναντίον μάλιστα τὰ ἐνεθάρρυνον διὰ παροτρύνσεων. «Κυνώσατε, ἔλεγον, ποσάκις τὰ κύπελλα, ὅσα τὰ στοιχεῖα τῶν ὀνομάτων ἡμῶν». Ὅτε δ' οὗτοι ἔπαυον τοὺς ἐξανίστων ἐκ νέου. «Ἀγετε! Προπίετε ὡσαύτως ὑπὲρ τῶν ἀπουσῶν».

IX. — Τὸ θέατρον.

«Αἱ γυναῖκες ἀπέρχονται εἰς τὸ θέατρον ὅπως ἴδωσι, κυρίως ὅμως ὅπως ὀφθῶσι». Τοῦτο εἶπεν ὁ Ὀβίδιος, καὶ, πιθανώτατα, δὲν εἶναι ὁ πρῶτος εἰπών. Ποσάκις ὅμως καὶ μετ' αὐτὸν δὲν τὸ ἐπανέλαβον!

Ἐρχονται δ' ἐκεῖ ἐν ὄλῳ αὐτῶν τῷ ἀλλωπισμῷ. Ἐὰν δράμα τι εὐδοκιμῇ,

ἡ σπουδὴ αὐτῶν ὅπως πορευθῶσιν «ἐνθυμίζει τὴν τῶν μυρμήκων φερόντων τὴν λείαν αὐτῶν οἰκάδε, ἢ τὴν τῶν μελισσῶν πορευομένων νὰ ζητήσωσι τὴν ἑαυτῶν ἐν τοῖς πεδίοις».

Ὁ αὐτὸς ποιητὴς θέλει ἵνα ἐκάστη γυνὴ συνοδεύηται ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς (cavalier) αὐτῆς «ὅστις θὰ τῇ ἀνοίγῃ διόδον διὰ τοῦ πλήθους», καὶ «οὔτινος ἢ προβλεπτικῇ χεὶρ θὰ διευθετήσῃ τὸ προσκεφάλαιον τῆς ἔδρας αὐτῆς», πρὶν καθίσῃ. Καθισάσης δ' ἅπαξ «θὰ ἀνακινήσῃ τὸν πέριξ αὐτῆς ἀέρα δι' ἐλαφροῦ ῥιπιδίου¹), ὑπὸ τοὺς ἄβρους τῆς ὁποίας πόδας τίθησι προσέτι θρανίδιον. Πρὸ πάντων δὲ ἐπαγρυπνεῖτε τοὺς ὑπισθεν καθημένους θεατὰς μὴ διὰ τῶν γονάτων τῇ καταμωλωπήσωσι τοὺς ὦμους. Καὶ ἔαν, διὰ κοινοῦ τινος τυχαίου συμβάντος, κόκκος τις κόνεως ἐπεκάλυψε τὴν ἐσθῆτα αὐτῆς, ἀφαιρέσατε δι' ἐλαφροῦ δακτύλου. Ἐὰν δὲ καὶ τίποτε δὲν ᾔηται, τί βλάπτει! Τὸ τίποτε αὐτὸ ἀφαιρεῖτε πάντοτε».

Αἱ τοιαῦται περιποιήσεις, ἐκτὸς ἴσως τῆς τελευταίας, δὲν ἀποχωρίζονται τὸ παράπαν τῶν κανόνων τῆς ἀληθοῦς εὐγενείας. Τί ὅμως ἐξ ἐναντίας νὰ σκεφθῶμεν περὶ τινων πράξεων ἃς αἱ γυναῖκες ἐτόλμων ἢ ἃς ἐπέτρεπον κατὰ τὴν παράστασιν; «Σὲ εἶδον, λέγει ὁ Ὀβίδιος, ὁμιλοῦσαν διὰ τῆς πτύξεως τῶν ὀφρύων σου, τὰ δὲ διὰ τῆς κεφαλῆς σημείά σου ἦσαν σχεδὸν λόγοι. Ἀλλ' οὐδ' οἱ ὀφθαλμοί σου ἐσίγων· βλέμμα ἄφωνον ἔχει πολλάκις ὅλην τὴν τῆς φωνῆς εὐγλωττίαν. Ὡσαύτως καὶ οἱ δάκτυλοί σου αὐτοὶ διὰ τῶν κινήσεών των ἐξέφραζον γράμματα».

Μίαν ἐρώτησιν ἀπλὴν· ἐκ τύχης τάχα ἦσαν αἱ ῥωμαῖαι αἱ δοῦσαι οὕτω εἰς τὸν ἄββαν τοῦ Ξίφους τὴν πρώτην ιδέαν τῆς μιμικῆς δι' ἧς οὗτος ἐπροίκισε τοὺς

1) Τὸ ῥιπίδιον τοῦτο (tabella, καλούμενον ἔτι flabdillum) ἦτο εἶδος τι ὑφάνσεως ἐκ πτερῶν ταῶν λίαν ἐντέχνως συνηρμοσμένων. «Ἡ Κυνοβία, ἀναφωνεῖ ὁ Προπέρτιος, θέλει νὰ τῇ δώσω ῥιπίδιόν τι ἐκ τῆς οὐρᾶς ἐξαίσιου ταῶ κατασκευασμένον».

κωφαλάλους; Ἄλλ' ἐλησμόνησα ὅτι πολὺ πρὸ αὐτῶν ὁ Σολομὼν ἐδήλωσεν ὅλα ταῦτα τὰ τεχνάσματα ἐν ταῖς Παροιμίαις αὐτοῦ· «Στέργει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, οἱ πόδες αὐτῆς εἰσὶν εὐγλωττοι, ὁμιλεῖ διὰ τοῦ δακτύλου», ὡς γινώσκουσα ἤδη συνήθη τινὰ μέθοδον.

(Ἀκολουθεῖ.)

N. Γ. ΜΟΣΧΟΒΑΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΤΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΔΙΣΕΚΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1872

ὑπὸ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΑΣΩΠΙΟΥ

Τῇ εὐνοϊκῇ συμπράξει φιλοκάλων λογίων

ΕΤΟΣ ΣΤ'. — ΑΘΗΝΗΣ 1871

Κατ' ἔτος τὰ τυπογραφικὰ ἐργαστήρια τῶν Ἀθηνῶν ἀπέλυον ἐκ τῶν πιεστηρίων τῶν χιλιάδας Καζαμιῶν, προφητικῶν ἡμερολογίων, διδασκόντων τὸν λαὸν ποίαν ἡμέραν θὰ βρέξῃ, καὶ ποίαν θὰ καταστραφῶσι στρατοὶ καὶ θὰ ἀποθάνωσι διάσημοι ἄνδρες· ὡς ἐπίμετρον δὲ, *au dessous de marché*, προσετίθεντο τινὰ ἐκ τῶν αἰωνίων ἐκείνων ἀνεκδότων τῶν πάντοτε ἀναμασσωμένων, τὰ ὅποια οὐδὲ νὰ μεταφράσωσι καὶ ἐλάμβανον τὸν κόπον οἱ καζαμιογράφοι, διότι ἔτοιμα τὰ μετήγγιζον ἐξ ἄλλων ἑλληνικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων.

Ὁ κύριος Εἰρ. Ἀσώπιος συνέλαβεν εὐτυχῶς ἡμέραν τινὰ τὴν ιδέαν νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἐκ τῆς ὀχληρᾶς ταύτης μάστιγος. Καὶ δὴ πρὸ ἐξαετίας ἤρχισεν ἐκδίδων τὸ Ἀττικὸν αὐτοῦ ἡμερολόγιον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει μὲν τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἀνοίγει πρὸ τῶν ἀγοραστῶν τοῦ τὰς σκοτεινὰς τοῦ μέλλοντος δέλτους, ἔχει ὅμως τὸ προτέρημα νὰ τέρπῃ καὶ καταθέλγῃ τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ. Τὸ Ἀττικὸν τοῦ κυρίου Ἀσωπίου ἡμερολόγιον διαψεύδει τὴν γνωστὴν γαλ-

λικὴν παροιμίαν, καθ' ἣν *γυνὴ καλὴ ἢ μερολόγιον* (*almanach*) *εἶναι καλὰ δὲ ἐν μόνον ἔτος*· διότι πάντοτε δύναται τις νὰ τὸ ἀναγινώσκῃ μετ' ἴσης εὐχαριστήσεως, ἐπειδὴ ὁ κύριος Ἀσώπιος κατέστησεν αὐτὸ ταμεῖον ἐν ᾧ ἐναποθέτουσι τὰ καλλίτερα τοῦ καλάμου αὐτῶν προϊόντα οἱ διασημότεροι τῶν παρ' ἡμῖν λογίων.

Τὸ διὰ τὸ ἔτος 1872 ἡμερολόγιον περιέχει ὕλην ἐκλεκτὴν καὶ ποικίλην. Ἐκτὸς δύο εὐτραπέλων ἄρθρων τοῦ κυρίου Ἀσωπίου, διακρίνονται αἱ ἀρχαιολογικαὶ περὶ Αἰγύπτου πραγματεῖαι τῶν κυρίων Ν. Δραγούμη, Τ. Νερούτσου καὶ Δ. Οἰκονομοπούλου, ἡ σπουδαιοτάτη περὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μυθολογικὴ πραγματεία τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, ἡ ἐμβριθὴς ἱστορικὴ μελέτη τοῦ κ. Μ. Ρενιέρη περὶ δύο ἐλλήνων φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς τῶν Γράκχων, καὶ ἡ τοῦ κυρίου Ρωμανοῦ περὶ τῆς ἐβραϊκῆς κοινότητος Κερκύρας, τοῦ κ. Ι. Περβάνογλου τὸ περὶ Σινικῶν ἐθίμων καὶ παιγνίων ἐν Εὐρώπῃ ἄρθρον, τὸ περὶ τῶν ἐρώτων τοῦ Ἀλφιέρη ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Καζάζη, τὸ περὶ ἀστερισμῶν τοῦ κ. Κοκκίδου, καὶ μὴ ἀξιολογωτάτη καλλιτεχνικὴ πραγματεία περὶ τῶν γραμμῶν. Ἐκτὸς τούτων καὶ τινων ἄλλων ἄρθρων τὸ Ἀττικὸν ἡμερολόγιον κοσμεῖται διὰ πολλῶν ἐκλεκτῶν καὶ τερπνοτάτων διηγημάτων, ὧν ἐν πρωτότυπον, τὴν Ἥχῶν καὶ τὸν Νάρκισσον, διαπρέπον διὰ τὴν θαυμασίαν ἀνάπλασιν τοῦ ἀρχαίου μύθου, ὀφείλομεν εἰς τὴν κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὴν μουσάν τοῦ ποιητοῦ κ. Σπ. Βασιλειάδου· εὐφυνέστατον ἐπίσης εἶναι καὶ τὸ *Τί λέγεται κατὰ τὴν διάρκεια ἐνὸς τετραχόρου* τοῦ κ. Τιμ. Ἀμπελᾶ, κωμικὴ ἀπεικόνις σημερινῶν ἐθίμων. Ἔρχονται ἀκολουθῶς ποιήσεις τῶν προσφιλῶν πᾶσι τοῖς Ἑλλησι ποιητῶν, Ἀρ. Βαλαωρίτου, Ἀχ. Παράσχου, Ἰω. Καμπούρογλου, Σπ. Λάμπρου κλπ.

Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ κυρίου Ἀσωπίου δὲν διστάζομεν νὰ συστήσωμεν ὡς ἀντίδοτον τῆς Ἀμαρτωλῶν σωτη-